

Lyhytkasvuinen lapsi koulussa

Tietolehtinen on suunnattu perusopetuksen käyttöön tukemaan lyhytkasvuista lasta koulutaipaleella. Luotettavan tiedon ja oikeanlaisten mukautusten avulla taataan lapsen yhdenvertainen osallistuminen opetukseen sekä sosiaaliin tilanteisiin.

Yleistä lyhytkasvuisuudesta

Lyhytkasvuisuuteen tunnetaan satoja erilaisia lääketieteellisiä syitä. Vaikka osa lyhytkasvuisuutta aiheuttavista sairauksista on perinnöllisiä, on lapsen lyhytkasvuisuus useimmiten vanhemmille yllätys.

Lyhytkasvuisuutta aiheuttavat sairaudet luokitellaan harvinaisiksi sairauksiksi. Suomessa sairaus tai vamma katsotaan harvinaiseksi, jos sairastavia on vähemmän kuin 5 henkilöä 10 000 asukasta kohti. Arviolta yli 300 000 suomalaisista sairastaa jotakin harvinaista sairautta. Vaikka yksittäinen sairaus tai vamma on harvainen, on harvinaissairaita paljon.

Suomessa on vakiintunut käytäntö määritellä lyhytkasvaiseksi henkilö, jonka aikuispituus on alle 140–150 cm. Lyhytkasvuisuuteen liittyy erilaisia toimintakykyyn vaikuttavia seikkoja, jotka ilmenevät hyvin yksilöllisesti eri henkilöillä. Diagnoosista riippuen lyhytkasvuisilla saattaa esiintyä esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinsairauksia, immunitetin puutosta, sisäelinsairauksia sekä kuulon tai näön heikkoutta.

Tavanomaisia päivittäisissä toimissa huomioonotettavia asioita ovat esimerkiksi liikeradoissa esiintyvät haasteet ja ulottuvuus, jos raajat ovat lyhyet. Fyysiseen jaksamiseen ja itsenäisesti toimimiseen vaikuttavat olennaisesti rakennetun ympäristön esteettömyys ja eripituksille oppilaille sopivat kaluste- ja sisustusratkaisut.

Millaista tukea lyhytkasvuinen lapsi tarvitsee?

Kaikki lapset ovat yksilöitä ja jokaisella lapsella on omat vahvuutensa sekä kiinnostuksen kohteensa. Lyhytkasvuiset lapset haluavat mennä, kokea ja tehdä omatoimisesti, kuten muutkin lapset. Lyhytkasvuisuuden taustalla olevat sairaudet ovat erilaisia, joten tuen tarve vaihtelee eri lapsilla.

Lyhytkasvuinen lapsi kohtaa usein ennakkoluuloja ja ymmärtämättömyyttä pituutensa vuoksi, eli häntä saa-

tetaan kohdella ikäistään nuorempana. Lyhytkasvuisuus ei tarkoita automaattisesti sitä, että lyhytkasvuisella henkilöllä olisi haasteita kognitiivisissa kyvyissä. Tukitoimia suunniteltaessa on olennaista huomioida lapsen yksilölliset ominaisuudet sekä hänen kehityksensä ja ikänsä asettamat tarpeet.

Lyhytkasvuisuus ei saa estää lapsen osallistumista perusopetukseen. Kohtuulliset mukautukset on toteutettava tarpeen mukaan, jotta lapsen oikeudet ja yhdenvertaisuus toteutuvat. Yksilöllisten apuvälineiden ja lyhytkasvuiselle lapselle oikean kokoisten kalusteratkaisuiden avulla lapsi pääsee osallistumaan yhdenvertaisesti perusopetukseen liittyvään toimintaan. On tärkeää tarjota käytännöllisiä ratkaisuja, jotka tukevat lapsen toimijuutta ja helpottavat osallistumista sosiaaliseen toimintaan ikätovereiden lailla.

Esimerkkejä hyväksi havaituista tukitoimista:

- Yksilöllisesti suunniteltu pulpetti ja mahdollisuus säilyttää oppikirjoja luokassa tai koulun muissa tiloissa voi helpottaa lyhytkasvuisen lapsen oma-toimisuutta ja vähentää fyysistä rasitusta koulupäivän aikana.
- Esteettömyys- ja ulottuvuusasiat on hyvä huomioida oppilaan koko koulupäivän kannalta, ei vain oman luokkatilan osalta.
- Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää liikuntatunteihin, käsityötunteihin, ruokailuihin ja koulun ulkopuolelle sijoittuviin retkiin ja liikuntapäiviin.

Opetustoimen velvollisuudet

Perustuslain mukaan opetustoimi on velvollinen järjestämään vammaiselle tai muuta erityistukea tarvitsevalle oppilaalle maksutta koulu- ja luokkakohtaiset apuvälineet. Tällaisia apuvälineitä ovat esimerkiksi esteettömän liikkumisen mahdollistavat luiskat, hissit ja kaiteet sekä oppilaan omassa käytössä olevat yksilölliset välineet esimerkiksi, pulpetti, jalkatuki ja tuoli.

Perusopetuslain 32 § mukaisesti oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi.

Perusopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

YK:n vammaissopimuksen artiklan 24 mukaisesti vammaisella lapsella on oikeus koulutukseen, ja koululla on velvollisuus taata yhdenvertaisuuden toteutuminen. Lapsen osallistumisen kannalta on tärkeää toteuttaa yksilölliset ja tehokkaat tukitoimet sekä tehdä rohkeasti muutoksia ja mukautuksia, jotka tukevat lapsen etua. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on mahdollistaa lapsen opillinen ja sosiaalinen kehitys sekä täysimääräinen osallisuus. Olennaista on varmistaa, että lyhytkasvuinen lapsi voi toimia ikätasoisesti ja yhdenvertaisesti muiden kanssa kaikilla koulujärjestelmän tasoilla. Opetuksen suunnittelussa ja järjestämisessä on tarpeen huomioida, että osallistuminen onnistuu, vaikka osallistumisen tapa tai tavoitteet olisi mukautettu. Esimerkiksi, että lyhytkasvuinen lapsi voi osallistua liikuntatunneille ikätovereiden lailla, kunhan tapoja ja tavoitteita on mukautettu lyhytkasvuisen lapsen toimintakykyyn sopiviksi.

Invalidiliitto suosittelee koulutuksen järjestäjää laatimaan yhdenvertaisuussuunnitelman, jossa huomioidaan erilaiset vammat ja pitkäaikaissairaudet sekä tarkastellaan koulun tiloja ja sosiaalisten tilanteiden toteutumista jokaisen lapsen yhdenvertaisuus huomioiden.

Oppimisympäristön esteettömyys

Opettajan, oppilaan ja hänen perheensä kannattaa yhdessä käydä läpi koulupäivän kulku ja toimitilat (luokka- ja wc-tilat, naulakot, liikkuminen koulun tiloissa, ruokailut, välitunnit ja päivän aikana tapahtuvat siirtymiset). Yhdessä tiloja tarkastaessa on helpompi huomata epäkohdat, ja niihin on mahdollista etsiä oppilaan kannalta toimivia ratkaisuja. Koulunkäyntiin liittyviä apuvälineitä haetaan kouluterveydenhuollon kautta.

Kelasta voi anoa peruskoulun 7. luokalta alkaen teknisesti vaativia ja kalliita välttämättömiä apuvälineitä opiskeluun, esimerkiksi piste- ja isonäytöt, lukutelevisio sekä tietokoneen, jos tavoitteena on peruskoulun jälkeen ammatilliset opinnot tai lukio.

Lyhytkasvuiset - Kortväxta ry

Yhdistys tarjoaa lyhytkasvuisille ja heidän läheisilleen tapahtumia ja vertaistoimintaa. Yhdistyksellä on eri ikäisiä koulutettuja vertaistukihenkilöitä- ja perheitä, jotka voivat antaa tukea lyhytkasvuiselle ja hänen läheisilleen eri elämäntilanteissa.

Kokemustoimijoita voi pyytää koululle puhumaan henkilökunnalle tai muille oppilaille. Yhdistyksellä on paljon kokemustietoa opetuksen järjestämisestä ja esteettömyysratkaisuksista, ja näistä voi kysyä neuvoja. Yhdistyksen verkkosivuilta löytyy laajasti tietoa lyhytkasvuisuudesta ja yhdistyksen monipuolisesta toiminnasta. www.lyhytkasvuiset.fi

Pääset sivulle myös tästä QR-koodista

Invalidiliiton Harvinaistoiminta tarjoaa harvinaissairaille ja läheisille vertaistukea sekä parantaa harvinaissairaiden asemaa yhteiskunnassa tietoa jakamalla.

Invalidiliiton Harvinaistoimintaan kuuluu muun muassa:

- vertaistapaamisia harvinaissairaille ja läheisille
- perhetapaamisia
- koulutuksia ja seminaareja
- verkkotoimintaa
- vertaistukihenkilöiden ja -perheiden välittämistä
- neuvontaa ja ohjausta harvinaissairauksiin liittyen

Lisätietoa www.invalidiliitto.fi/tukea/harvinaiset